

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра менеджменту і адміністрування

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять

з дисципліни

***«ЛОГІСТИКА В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ»***

Харків – 2021

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри менеджменту і адміністрування 10 лютого 2020 р., протокол № 7.

Методичні вказівки рекомендовано для здобувачів вищої освіти за другим навчальним рівнем спеціальності 073 «Менеджмент» освітніх програм «Логістика», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності».

Укладач

доц. О. В. Громова

Рецензент

проф. О. Г. Дейнека

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Загальна характеристика дисципліни.....	5
2 Мета і завдання дисципліни.....	5
3 Зміст навчальної дисципліни.....	7
4 Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни.....	7
Питання для самоконтролю.....	24
Список літератури.....	27
Ресурси мережі Інтернет.....	28

ВСТУП

Логістика – це мистецтво планування, контролю і управління, комбінування всіх видів діяльності підприємства і його підрозділів, пов'язаних з матеріальними ресурсами і відповідною інформацією. Логістичні системи є життєво важливим компонентом підвищення ефективності зовнішньоекономічних операцій.

Цей курс дає студентам глибоке розуміння систематизації успішних прикладів діяльності підприємств у сфері міжнародної логістики та практичні рекомендації щодо застосування сучасних логістичних систем у зовнішньоекономічній діяльності підприємств.

Курс має на меті сформувати та розвинути такі компетентності студентів:

1 Формування та розширення світогляду у галузі логістики зовнішньоекономічної діяльності, здатність до розуміння логістичних процесів у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.

2 Розуміння культурних, історичних та регіональних особливостей, що склалися в Україні та за її межами у галузі логістики у зовнішньоекономічній діяльності.

3 Формування зацікавленості про стан та перспективи розвитку логістики у зовнішньоекономічній діяльності, здатності до глобального та стратегічного мислення, тобто інтегрування знань стосовно міжнародної логістики, отриманих з інших дисциплін; здатність студента формувати цілі дослідження та вміння знаходити рішення у нестандартних ситуаціях.

4 Розвиток вмінь до самостійного пошуку, аналізу, структурування та відбору потрібної інформації у галузі застосування механізму здійснення міжнародних логістичних операцій.

5 Розвиток навичок роботи в команді шляхом реалізації групових проєктів, вміння презентувати власний проєкт та кваліфіковано вести дискусію у досліджуваній сфері.

Механізм оцінювання студентів відбувається таким чином:

- оцінка «відмінно» виставляється, якщо 91 – 100 % завдань і відповідей правильні;

- оцінка «добре» виставляється, якщо 71 – 90 % завдань і відповідей правильні;

- оцінка «задовільно» виставляється, якщо 51 – 70 % завдань і відповідей правильні.

Якщо більше половини завдань і відповідей неправильні, то робота вважається не зарахованою та повертається здобувачу на доопрацювання.

1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Програму вивчення дисципліни «Логістика в зовнішньоекономічній діяльності» (ЗЕД) складено відповідно до місця та значення дисципліни за структурно-логічною схемою, передбаченою освітньо-професійною програмою магістра спеціальностей «Логістика», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності».

Ці методичні вказівки доцільно використовувати студентам під час їх самостійної роботи при вивченні питань з дисципліни «Логістика в ЗЕД».

Міждисциплінарні зв'язки: після вивчення дисциплін «Економічна теорія», «Прикладні проблеми становлення ринкової економіки України», «ЗЕД підприємства», «Логістичний менеджмент», «Логістика». Дисципліна пов'язана з дисциплінами: «Міжнародний менеджмент», «Стратегічний менеджмент», «Міжнародний маркетинг», «Управління ланцюгами поставок», «Прогнозування у логістиці».

2 МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання курсу «Логістика в ЗЕД» є формування у майбутніх спеціалістів системних знань і розуміння концептуальних основ логістики, теорії й практики розвитку цього напрямку та набуття навичок самостійної роботи щодо засвоєння навчального матеріалу стосовно сучасних методів управління матеріальними та іншими потоками в зовнішньоекономічній діяльності підприємства.

Завдання дисципліни – здобуття студентами глибоких теоретичних знань з питань концепції, стратегії та тактики логістики; опанування студентами методичного інструментарію розроблення та реалізації завдань логістики; опанування навичок логістичного мислення та розроблення пропозицій щодо удосконалення логістичних систем і механізмів їх функціонування; набуття навичок оцінки економічної ефективності та наслідків здійснення логістичних рішень при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- основні принципи логістичного підходу, концепцію та методологію логістики;
- особливості логістичного менеджменту та його місце в системі менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності фірми;
- передумови створення та особливості функціонування логістичних систем;
- функціональні галузі логістики;
- інформаційне, технічне, організаційне, правове забезпечення логістичного підходу до управління фірмою з метою економії трудових, матеріальних, грошових та енергетичних ресурсів, підвищення ефективності управління на різних рівнях, забезпечення необхідної якості споживчих благ;
- тенденції розвитку глобальної логістики, механізм аналізу логістичних факторів ефективності зовнішньоекономічних операцій і прогнозування їхньої ефективності.

Студент повинен вміти:

- організувати спільну діяльність підрозділів підприємства щодо ефективного просування продукції в ланцюгу «закупівля сировини – виробництво продукції – розподіл – збут – споживання» на основі інтеграції і координації операцій і функцій;
- проектувати створення логістичної системи та визначати оптимальні параметри її функціонування;
- проводити правильний вибір постачальника та умов поставки транспортних засобів і шляхів доставки;
- координувати процеси поставки з виробничими процесами, визначати раціональні рівні запасів та умови їх зберігання;

- управляти інформаційними та фінансовими потоками, узгоджувати їх з матеріальними та потоками послуг.

3 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Тема 1. Логістика – інструмент розвитку ринкової економіки.

Тема 2. Об'єкти логістичного управління.

Тема 3. Логістичні системи і ефективність зовнішньоекономічних операцій.

Тема 4. Транспортні аспекти у зовнішньоекономічній логістиці.

Тема 5. Товар і товарна політика у розділі логістичної діяльності підприємства.

Змістовий модуль 2

Тема 6. Управління запасами в логістиці зовнішньоекономічних операцій.

Тема 7. Ціна в логістичній системі ЗЕД.

Тема 8. Логістика складування і розподілу.

Тема 9. Інформаційна логістика.

Тема 10. Логістичний сервіс.

4 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Логістика – інструмент розвитку ринкової економіки

Ключові питання до теми:

1 Поняття і сутність логістики.

2 Мета, завдання та функції логістики.

3 Досвід зарубіжних країн у застосуванні логістики.

4 Роль логістики в реформуванні економіки України.

Тестові завдання до перевірки базових знань

1 Логістика – це:

- а) організація перевезень;
- б) підприємницька діяльність;
- в) наука й мистецтво управління матеріальним потоком;
- г) мистецтво комерції.

2 Предмет дослідження в логістиці...

- а) оптимізація процесів управління матеріальними потоками;
- б) оптимізація ринкової поведінки з реалізації товарів і послуг;
- в) економічні відносини в суспільстві.

3 Для служби логістики критерієм вибору варіанта організації руху товарів є...

- а) оптимальний рівень обслуговування споживачів;
- б) мінімум витрат на закупівлі;
- в) мінімум витрат на утримання запасів;
- г) мінімум витрат на транспортування;
- д) мінімум загальних витрат на рух товарів.

4 Завданням мікрологістики є...

- а) організація доставки вантажів на Крайню Північ спочатку річковим, а потім морським транспортом;
- б) забезпечення погодженості в діях постачальників, покупців і транспортних організацій регіону;
- в) координація дій учасників ланцюга, який забезпечує просування на український ринок імпортного товару;
- г) організація вантажопереробки у великому морському порту.

5 Служба логістики меблевої фабрики, використовуючи методи математичного моделювання, розробила схеми завантаження готових виробів в автомобільний транспорт, що дають змогу максимально використовувати вантажомісткість машин. Така ситуація є проявом принципу... логістики.

- а) системності;

- б) науковості;
- в) конструктивності;
- г) конкретності;
- д) комплексності.

Питання до обговорення

1 Розкрийте зміст поняття логістики. У чому полягає принципова відмінність логістичного підходу до управління матеріальними потоками від традиційного?

2 Охарактеризуйте коло завдань, які ставить і вирішує логістика як наука.

3 У чому полягає ефективність застосування логістичного підходу до управління матеріальними потоками в економіці?

4 Охарактеризуйте аналіз повної вартості в логістиці.

5 Охарактеризуйте метод аналітичного моделювання логістичних систем.

6 Порівняйте переваги й недоліки експертних систем.

7 Дайте порівняльну характеристику класичного і системного підходів до формування систем.

Тема 2. Об'єкти логістичного управління

Ключові питання до теми:

1 Об'єкти дослідження в логістиці.

2 Класифікація матеріальних потоків.

3 Критерії оптимального управління потоками.

Семінарське заняття

Питання до обговорення

1 Переваги і недоліки матеріальних, фінансових та інформаційних потоків.

2 Порівняльна характеристика концепцій бізнес-логістики та загальних витрат. Стислі відомості про періоди розвитку та концепції логістики.

3 Розуміння класифікації логістичної активності.

4 Значення семи правил логістики при розв'язанні завдань логістики.

Теми рефератів

- 1 Матеріальний, інформаційний та фінансовий потоки, їх класифікація.
- 2 Еволюція концепцій логістики. Види і характеристика концепцій логістики.
- 3 Завдання і функції логістики. Сім правил логістики.
- 4 Інтерфейс логістики з її основними функціональними сферами.

Тема 3. Логістичні системи і ефективність зовнішньоекономічних операцій

Ключові питання до теми:

- 1 Сутність зовнішньоекономічної діяльності.
- 2 Поняття ефективності зовнішньоекономічних операцій.
- 3 Логістичні системи зовнішньоекономічних операцій.

Семінарське заняття

Питання до обговорення

- 1 Шляхи утворення і поліпшення логістичної системи.
- 2 Ваше бачення механізму розв'язання логістичної системи.
- 3 Оцінювання ефективності логістичної системи.
- 4 Шляхи досягнення ефективності зовнішньоекономічної діяльності.
- 5 Системний підхід у логістиці.
- 6 Організація управління логістичними системами.
- 7 Мікрологістична система. Методи і послуги з упровадження та організації логістичних операцій.
- 8 Проблеми розробки і використання логістичних систем в Україні та інших державах.

Питання для самоконтролю

- 1 Що таке системний підхід?
- 2 Функції логістичної системи.
- 3 Характеристика макрологістичної та мікрологістичної систем.
- 4 Принципи побудови логістичної системи.
- 5 Що таке логістична проблема?

- 6 Принципи системного аналізу.
- 7 Що таке ефективність логістичних систем?
- 8 Принцип оптимізації.

Тема 4. Транспортні аспекти у зовнішньоекономічній логістиці

Ключові питання до теми:

- 1 Мета, завдання та функції транспортної логістики.
- 2 Транспортні тарифи у зовнішньоекономічній логістиці.
- 3 Вибір оптимального способу транспортування.
- 4 Ризики та організація страхування вантажів при здійсненні зовнішньоекономічних операцій

Семінарське заняття

Питання до обговорення

- 1 Як впливала логістика на розвиток транспорту?
- 2 Охарактеризуйте переваги й недоліки основних видів транспорту.
- 3 Охарактеризуйте нові критерії оцінки роботи транспорту при використанні логістичної системи «точно в термін».
- 4 У чому полягає новий підхід до транспорту як складової частини логістичного ланцюга?
- 5 Які зміни відбулися в здійсненні перевезень різними видами транспорту в умовах функціонування логістики?
- 6 Які основні показники, що характеризують роботу автомобільного транспорту?
- 7 Назвіть основні способи перевезення вантажів і сфери їх застосування.
- 8 Які фактори визначають вибір і якість роботи перевізника?
- 9 У чому полягають особливості організації перевезень вантажів автомобільним, водним і залізничним транспортом?
- 10 Які тенденції розвитку логістичних систем управління перевезеннями?
- 11 Що містять у собі транспортні витрати, які напрямки їх зниження?
- 12 Що таке базисні умови поставки і яка сфера їх застосування?

- 13 Які є фактори оптимізації транспортних процесів?
- 14 Які фактори формують вартість перевезення?
- 15 Охарактеризуйте мультиплікативну модель транспортних витрат.
- 16 У чому полягають стратегії перевізників, орієнтованих на збут?
- 17 У чому полягають стратегії перевізників, орієнтованих на маркетинг?
- 18 Назвіть специфічні функції транспортного обслуговування.
- 19 Застосування аутсорсингу в перевезеннях.

Тема 5. Товар і товарна політика у розділі логістичної діяльності підприємства

Ключові питання до теми:

- 1 Сутність товарної політики підприємства.
- 2 Управління товарним асортиментом.
- 3 Конкуренентоспроможні товари.

Семінарське заняття

Питання до обговорення

- 1 Товар як об'єкт логістичної діяльності.
- 2 Якісні рівні товару.
- 3 Логістика дистрибуції товарів.
- 4 Розподіл ринку та робота з ним.
- 5 Вихід на ринок із принципово новими видами продукції.

Тема 6. Управління запасами в логістиці зовнішньоекономічних операцій

Ключові питання до теми:

- 1 Місце і роль запасів у логістиці зовнішньоекономічних операцій.
- 2 Проблеми неліквідності та управління дефіцитом.
- 3 Розрахунок оптимальної періодичності запасів.
- 4 Системи управління запасами зовнішньоекономічних операцій.

Семінарське заняття

Питання до обговорення

- 1 Яка роль товарно-матеріальних запасів в економіці?
- 2 Перелічіть види товарно-матеріальних запасів.
- 3 На які категорії поділяються товарно-матеріальні запаси залежно від їх цільового призначення?
- 4 Що є одним з головних стимулів створення запасів?
- 5 До яких витрат спонукає дефіцит запасів?
- 6 Чим пояснюється різниця в підходах до формування запасів у різних галузях економіки?
- 7 Дайте визначення поняття «матеріальний запас».
- 8 Назвіть витрати, пов'язані з необхідністю утримання матеріальних запасів.
- 9 Для чого на підприємстві необхідні матеріальні запаси?
- 10 Статистична закономірність, що визначає розміри у потребі різних видів товарів, представлених у запасах.
- 11 Що нового привнесла логістика в розвиток системи запасів?
- 12 Аргументуйте зв'язок запасу і витрат.
- 13 Обґрунтуйте значущість запасів у формуванні фінансових результатів.
- 14 Окресліть взаємозалежність транспортних витрат закупівлі і витрат утримання.
- 15 Опишіть систему контролю стану запасів з фіксованою періодичністю замовлень.
- 16 Опишіть систему контролю стану запасів з фіксованою кількістю замовлень.
- 17 Що ви розумієте під нормуванням запасів?
- 18 Які групи методів використовують для визначення норм товарних запасів?
- 19 Розкрийте сутність правила квадратного кореня в оптимізації управління запасами.
- 20 Розкрийте сутність і роль страхових запасів.

Тема 7. Ціна в логістичній системі ЗЕД

Ключові питання до теми:

- 1 Основні елементи логістичної системи та її особливості в ЗЕД.

2 Взаємозв'язок ціноутворення та сегментації ринку в логістичній системі ЗЕД.

3 Методи розрахунку вартості логістичних операцій.

Семінарське заняття

Питання до обговорення

1 Фактори впливу на зміну попиту та пропозиції ринку.

2 Зниження митних тарифів – можливість легалізації зовнішньоекономічної діяльності?

3 Ціни в логістичній системі зовнішньоекономічних операцій.

Тема 8. Логістика складування і розподілу

Ключові питання до теми:

1 Склад як інтегрована складова частина в логістичному ланцюзі.

2 Основні проблеми складування матеріальних ресурсів у логістиці ЗЕД.

3 Оптимізація потоків на складі.

4 Координація та інтеграція дій логістичних посередників.

Тестові завдання до вивченої теми

1 До функцій складів не належить:

а) консолідація вантажів;

б) розукрупнення вантажів;

в) перетворення виробничого асортименту у споживчий.

2 По відношенню до функціональних базисних галузей логістики виділяють склади:

а) постачання, виробництва, розподілу;

б) сировини, матеріалів, комплектувальних, незавершеного виробництва, готової продукції, тари, зворотних відходів;

в) власних і логістичних посередників;

г) вузькоспеціалізовані, обмеженого асортименту, широкого асортименту.

3 Не належить до переваг використання складів загального користування:

- а) гнучкість, що дає змогу враховувати попит, що змінюється, наприклад, сезонний;
- б) відсутність необхідності у великих інвестиціях для розвитку складського господарства;
- в) високий ступінь контролю над складськими операціями;
- г) полегшення доступу до більш широкого географічного регіону.

4 Початковий етап процесу вибору раціональної системи складування:

- а) вибір загальної спрямованості технічної оснащеності складської системи;
- б) проведення техніко-економічної оцінки кожного конкурентоспроможного варіанта;
- в) визначення місця складу в логістичному ланцюзі та його функцій;
- г) вибір елементів кожної складської підсистеми.

5 Логістичний процес на складі:

- а) вужчий, ніж технологічний;
- б) збігається з технологічним;
- в) ширший, ніж технологічний;
- г) зазвичай вужчий, ніж технологічний, але може і збігатися з ним.

6 Логістичний процес на складі не включає:

- а) розвантаження і приймання товарів;
- б) складування і зберігання вантажів;
- в) надання послуг клієнтам.

7 Забезпечує ефективно внутрішньоскладське транспортування:

- а) мінімальний час транспортування;
- б) використання наскрізних «прямопотоків» маршрутів;
- в) мінімальна кількість перевалок з одного обладнання на інше;
- г) усе вищеперелічене.

8 До факторів, які забезпечують раціональну організацію складування і зберігання, не зараховують:

- а) відповідність складського устаткування до специфічних особливостей вантажу;
- б) забезпечення устаткуванням для зберігання максимуму використовуваної висоти і площі складу;
- в) виділення простору під робочі проходи в мінімальному обсязі, за потреби – нижче чинних норм;
- г) використання системи адресного зберігання.

9 До послуг, які надаються складами, належать:

- а) сортування і маркірування;
- б) фасування й пакування;
- в) експедиторські послуги;
- г) усі вищеперелічені послуги.

10 Для раціоналізації виконання складських операцій на часовому відрізку розробляють:

- а) технологічні карти;
- б) технологічні графіки;
- в) технологічні завдання;
- г) технологічні паспорти.

11 Розподільна логістика – це управління матеріальними потоками:

- а) у процесі створення матеріальних благ або надання матеріальних послуг;
- б) у процесі забезпечення підприємства матеріальними ресурсами;
- в) у процесі надходження готової продукції до споживача;
- г) на транспортних ділянках.

12 Принципова відмінність розподільної логістики від традиційного розуміння збуту полягає:

- а) в методиці сегментації ринку споживачів;
- б) у тому, що розподільна логістика не може бути застосована до деяких груп товарів;

в) у системному взаємозв'язку процесу розподілу з процесами виробництва і закупівель при управлінні матеріальними потоками;

г) відмові від використання концепції маркетингу під час розподілу.

13 Канал розподілу, який складається із виробника і споживача, є каналом:

- а) нульового рівня;
- б) однорівневим;
- в) дворівневим;
- г) трирівневим.

14 Посередником типу «від свого імені і за свій рахунок» є:

- а) дилер;
- б) дистриб'ютор;
- в) комісіонер;
- г) агент.

15 Посередником типу «від чужого імені і за чужий рахунок» є:

- а) дилер;
- б) дистриб'ютор;
- в) комісіонер;
- г) брокер.

16 Комісіонер належить до посередників типу:

- а) від свого імені і за свій рахунок;
- б) від чужого імені і за свій рахунок;
- в) від свого імені і за чужий рахунок;
- г) від чужого імені і за чужий рахунок.

Тема 9. Інформаційна логістика

Ключові питання до теми:

- 1 Логістичні інформаційні системи.
- 2 Сучасні інформаційні технології в логістиці ЗЕД.
- 3 Електронна комерція.

4 Віртуальний бізнес і віртуальні підприємства.

Тестові завдання до перевірки базових знань

1 За ознакою відношення до логістичної системи інформаційні потоки підрозділяють:

- а) на паперові, електронні, змішані;
- б) вхідні, вихідні, внутрішні, зовнішні;
- в) первинні, похідні;
- г) однорідні, неоднорідні.

2 За структурою інформаційні потоки підрозділяють:

- а) на паперові, електронні, змішані;
- б) вхідні, вихідні, внутрішні, зовнішні;
- в) первинні, похідні;
- г) однорідні, неоднорідні.

3 Цифри штрихового коду EAN-13, починаючи з десятої по дванадцяту, означають:

- а) код товару;
- б) код підприємства-виробника;
- в) код країни;
- г) контрольне число.

4 Цифри штрихового коду EAN-13, починаючи з четвертої по дев'яту, означають:

- а) код товару;
- б) код підприємства-виробника;
- в) код країни;
- г) контрольне число.

Кейс «Інформаційні потоки в логістиці»

Протягом десяти років компанія «Сі-Тек» має частку 11 % оптових поставок різного роду продуктів у магазини і універмаги 36 міст на північному заході США.

Компанія дуже конкурентоспроможна і відкрита для впровадження найпрогресивніших технологій. У компанії є посада віце-президента з логістики, який відповідає за всі

операції щодо отримання продуктів від постачальників, їх зберігання та доставки в магазини.

Крім відділу логістики, в його підпорядкуванні є також комп'ютерний центр компанії.

«Сі-Тек» приймає всі продукти від постачальників на двох своїх оптових складах, здійснює їх зберігання, а потім відправляє на замовлення в роздрібну мережу. Компанія має власний невеликий парк вантажівок – 12 одиниць.

У питаннях поставки продуктів у роздрібну мережу використовуються ці вантажівки і транспорт спеціалізованих автомобільних підприємств. Як правило, про поставку продуктів у магазини домовляються по телефону, а потім усна домовленість підтверджується письмово.

Закупівлею продуктів у постачальників займається віце-президент із закупівель, який у своїй роботі спирається на команду з восьми досвідчених закупників – співробітників відповідного відділу. Закупники досить самостійні у своїй роботі. Вони вирішують, у кого і скільки закуповувати, за якою ціною, користуватися знижками чи ні, коли продукти мають бути поставлені на оптові склади компанії, чи отримувати від постачальників кредит, і якщо так, то на яких умовах і т. д.

Номенклатура закуповуваних компанією «Сі-Тек» продуктів перевищує 3000 найменувань.

Хоча обидва віце-президенти спеціально не координують свою роботу, вони відчувають, що в цьому є нагальна потреба і без подібної координації надалі не обійтися. Два інших віце-президенти компанії займаються питаннями маркетингу і фінансів. Активно взаємодіє з віце-президентом з логістики віце-президент з фінансів. Інформація, на думку віце-президента, не впорядкована, і на її основі неможливо робити глибокі висновки про скорочення логістичних витрат.

Завдання: Грунтуючись на матеріалах про інформаційні потоки в логістиці, які рекомендації ви можете дати віце-президенту компанії з логістики про використання комп'ютерних технологій для координації роботи з відділом закупівлі товарів і фінансовим відділом? Яка додаткова інформація про діяльність компанії вам може знадобитися для підготовки своїх пропозицій?

Тема 10. Логістичний сервіс

Ключові питання до теми:

- 1 Поняття логістичного сервісу.
- 2 Показники рівня логістичного сервісу.
- 3 Стандарти якості та їх роль у забезпеченні високого рівня логістичного сервісу.

Кейс 1. «Забезпечення якості логістичних операцій»

В середині 90-х років компанія «Проктер енд Гембл» переглянула свої відносини з клієнтами. Справа в тому, що компанія зазнала збитків у зв'язку з витратами через різнобій в обліку і виконанні замовлень.

Компанія витратила понад 250 млн дол. на спрощення системи постачання товарів в оптову та роздрібну мережу. У цей час система відносин компанії з оптовими і дрібнооптовими торговцями будується на таких принципах.

Компанії, які закупували шампунь і косметику, отримували знижку 2 %, якщо оплата за товар проводилася протягом 30 днів після відвантаження зі складів «Проктер енд Гембл».

Компанії, які закупували мило, харчові масла різних найменувань і напівфабрикати для приготування кондитерських виробів, отримували знижку 2 %, якщо оплата здійснена протягом 10 днів після відвантаження.

Знижку 2 % у разі оплати в 15-денний термін отримували компанії, які закупають паперові вироби (серветки, рушники).

За новою системою відмінностей за категоріями товарів не буде. Всі закупники отримують знижку 2 % при оплаті рахунків «Проктер енд Гембл» протягом 19 днів після поставки.

Єдиним винятком стали товари парфумерії, на які давалися знижки за старою системою.

За новим планом термін оплати рахунків «Проктер енд Гембл» відраховується з моменту надходження товару, а не його відвантаження зі складів «Проктер енд Гембл». Це дає можливість закупникам виграти кілька днів у терміні оплати. Компанія «Проктер енд Гембл» вирішила ввести систему, яка

стимулювала б закупівлі товарів повними автомобільними партіями.

Сенс раніше чинної системи був у тому, що оптовики могли закуповувати товари повними або частковими автомобільними партіями, залежно від своїх потреб. Однак при цьому вони змушені були замовляти товар тільки одного найменування, незалежно від того, була це повна автомобільна партія чи ні. Так, оптовик, який закуповує порошок «Тайд» неповною автомобільною партією, не міг згрупувати вантаж (порошок) з іншим товаром «Проктер енд Гембл», наприклад з кавою «Фолджерс».

У результаті багато оптовиків закуповували цілі партії товару про запас (автомобільними партіями), не відчуваючи в цьому особливої потреби, а на складах «Проктер енд Гембл» один товар закінчувався раніше, ніж інші. За новою системою оптовикам дозволяється групувати товари до повних автомобільних партій у будь-якому компонуванні. Водночас вони можуть, якщо в цьому є потреба, замовляти повну або часткову автомобільну відправку товару одного найменування.

Дрібні оптовики і закупники можуть об'єднуватися і групувати свій товар у рамках однієї автомобільної відправки, але при цьому автомобільний тариф для них дещо збільшується.

Завдання: Висловіть Вашу думку по суті дій компанії «Проктер енд Гембл» щодо поліпшення відносин з клієнтами (оптовими закупівельними компаніями).

Кейс 2. «Організація логістичної діяльності в компанії»

Компанія «Саванна Стіл Корпорейшн» є одним з небагатьох підприємств, що спеціалізуються на виробництві високоякісних сталевих конструкцій для будівельної промисловості.

Основною продукцією є сталеві балки, які використовуються досить широко в будь-якому будівництві. Крім того, випускаються сталеві кутики, швелери та інші подібного роду вироби. «Саванна» не тільки виробляє зазначену продукцію, а й здійснює за потребою її складання.

Нещодавно призначений віце-президент компанії з логістики поставив співробітникам завдання: у зв'язку з

конкуренцією підвищити якість логістичного обслуговування і водночас скоротити витрати на ці операції.

Віце-президент з логістики підпорядковується виконавчому директору компанії. Посада віце-президента з логістики була введена в структуру компанії недавно, і на новопризначену особу покладалися великі сподівання.

Попередник віце-президента називався «менеджером з транспортування і постачання». Він займався поставками готової продукції замовникам і, крім того, у сферу його діяльності входило керівництво вантажним терміналом на заводі компанії. Менеджер підпорядковувався директору з виробництва, а той у свою чергу – виконавчому директору.

Коли новопризначений віце-президент вступив на посаду, з ним провів бесіду президент компанії і сказав, що вважає логістику одним з основних пріоритетів у роботі. Він також підкреслив, що чекає результату, по-перше, в поліпшенні обслуговування клієнтів і, по-друге, в зниженні витрат на логістичні операції.

Незважаючи на короткий термін перебування на посаді, віце-президент уже доклав значних зусиль для поліпшення логістичних операцій.

Відділ логістики прийняв на себе всю організацію і всю відповідальність щодо забезпечення поставок готових виробів клієнтам, а також за операціями, пов'язаними зі зберіганням готової продукції та сировини, що надходить.

Водночас, відділ логістики взяв на себе управління невеликим власним вантажним парком компанії.

Виконавчий директор компанії пообіцяв віце-президенту підтримку в питаннях удосконалення логістичних операцій.

Завдання:

1 Як Ви визначите існуючий стан із забезпеченням логістичних операцій на підприємстві; на якій стадії еволюції перебуває відділ логістики в компанії?

2 Яких зусиль повинен докласти віце-президент з логістики для досягнення цілей, поставлених перед ним президентом компанії?

3 Які показники Ви б обрали для оцінки роботи відділу логістики компанії?

Кейс 3. «Організація логістичної діяльності в компанії»

Велика торгова компанія працює за трьома основними напрямками:

- торгівля фотоапаратами і фотопослуги;
- торгівля дитячим харчуванням;
- виробництво і торгівля сантехнікою.

Кожен напрямок діяльності здійснює окрема юридична особа, і, по суті, це самостійні бізнес-одиниці, проте підпорядковуються керуючій компанії.

Кожна бізнес-одиниця має власний підрозділ для здійснення логістичних операцій.

Логістичну діяльність у компанії в основному поділяють на такі блоки:

- доставка товарів, що імпортуються від постачальників на склади компанії;
- складські операції;
- доставка товарів у мережу магазинів компанії (40 власних магазинів);
- дистриб'юторські операції з доставки товарів у регіональні філії;
- доставка товарів на замовлення окремих клієнтів;
- митні операції.

У кожному логістичному підрозділі працює кілька людей: з контролю над перевезеннями (2-2 люд), з організації та здійснення складських операцій (3-5 люд), з митних операцій (1-2 люд).

Співробітники підпорядковуються начальникам логістичних відділів.

Основні функції начальників відділів логістики:

- координують усі логістичні операції в рамках свого підрозділу;
- визначають провайдерів логістики, що залучаються до операцій, укладають з ними договори і контролюють їх діяльність;
- оцінюють ефективність і рентабельність логістичних операцій;
- координують роботу складів;

- координують роботу з митних операцій з товарами компанії.

Функцію контролю руху товарів винесено за межі компетенції начальників відділів логістики в підрозділах. Цим займається в керуючій компанії у відділі обліку товарна група.

Також у прямому підпорядкуванні керуючої компанії є власний автопарк (транспортний відділ). Подібна система здійснення логістичних операцій має деякі недоліки, особливо щодо організації руху і контролю процесу транспортування. Через роз'єднаність у діяльності трьох незалежних підрозділів автотранспорт працює неефективно (трейлер може піти в рейс не повністю завантаженим). Не координуються власне перевезення.

Наприклад, доставивши в регіон фотоапарати, автомобіль повертається пустий, в той час як може існувати необхідність у перерозподілі запасів дитячого харчування між регіонами, по території яких проходив маршрут автомобіля.

Завдання: Як можна вдосконалити організацію та здійснення логістичних операцій у цій компанії?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

- 1 Історичні аспекти виникнення та становлення логістики.
- 2 Фактори, що обумовили появу логістики.
- 3 Етапи розвитку логістики.
- 4 Основні поняття та визначення логістики.
- 5 Мета, завдання та функції логістики.
- 6 Основні передумови практичного використання принципів логістики (економічні, інформаційні, технічні, організаційні).
- 7 Логістика ЗЕД як фактор підвищення конкурентоспроможності фірми.
- 8 Логістика як науковий напрям.
- 9 Логістика як бізнесовий напрям.
- 10 Системний підхід у логістиці. Методологічний апарат логістики.
- 11 Логістичні системи, її властивості та класифікація.
- 12 Концепція «планування потреб / ресурсів».
- 13 Концепція «точно в термін».

- 14 Концепції «реагування на попит», «швидкого реагування».
- 15 Системний підхід у логістиці ЗЕД.
- 16 Логістичні ланцюги та їх основні ланки і учасники.
- 17 Логістичні функції та операції, їх класифікація.
- 18 Визначення логістичних потоків, їх класифікація та взаємодія.
- 19 Суть логістичного менеджменту, його роль в управлінні підприємством.
- 20 Місце логістичної служби в організаційній структурі фірми.
- 21 Мета, завдання та функції логістики постачання.
- 22 Визначення потреби в матеріалах.
- 23 Організація закупівель.
- 24 Вибір постачальників при здійсненні логістики ЗЕД.
- 25 Контроль поставок.
- 26 Мета, завдання та функції логістики розподілу.
- 27 Логістика і маркетинг: взаємозв'язок та відмінності.
- 28 Основні системи розподілу товарів.
- 29 Структура і принципи функціонування каналів розподілу.
- 30 Роль розподільчих центрів у розподільчій мережі.
- 31 Мета, завдання та функції виробничої логістики.
- 32 Мета, завдання та функції логістики запасів.
- 33 Стратегії управління запасами в логістиці.
- 34 Оптимальне управління запасами. Модель визначення оптимальної партії поставки.
- 35 Системи управління запасами з фіксованим розміром замовлення.
- 36 Системи управління запасами з фіксованим інтервалом часу між замовленнями.
- 37 Мета, завдання та функції логістики складування.
- 38 Роль і місце складу в логістичній системі. Розміщення складів.
- 39 Схема логістичного процесу на складі.
- 40 Системи складування.
- 41 Мета, завдання та функції транспортної логістики.
- 42 Системи доставки товарів (унімодальна, мультимодальна, термінальна тощо).

- 43 Критерії та методи вибору оптимального перевізника.
- 44 Нові логістичні системи збору і розподілу вантажів (термінали, розподільчі центри).
- 45 Суть логістичного обслуговування транспортної клієнтури.
- 46 Концепція сервісної логістики.
- 47 Показники якості та рівень обслуговування в логістичних системах.
- 48 Стандарти якості, проблеми сертифікації та ліцензування логістичних послуг.
- 49 Сервісні центри та їх роль у забезпеченні високого рівня логістичного сервісу.
- 50 Інформаційні потоки в логістиці та їх зв'язок з матеріальними.
- 51 Інформаційні логістичні системи та принципи їх побудови.
- 52 Роль нових інформаційних технологій у логістичних системах.
- 53 Програмне забезпечення прийняття логістичних рішень.
- 54 Принципи проектування логістичних систем.
- 55 Етапи проектування логістичних систем.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основний

- 1 Олійник Я. Б., Смирнов І. Г. Міжнародна логістика : навч. посіб. Київ : Обрії, 2011. 540 с.
- 2 Кунда Н. Т. Організація міжнародних автомобільних перевезень : навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2010. 464 с.
- 3 Бажин І. І. Логистика. Харків : Консум, 2004. 240 с.
- 4 Бажин І. І. Логистический менеджмент: компакт-учебник. Харків : Консум, 2005. 440 с.
- 5 Гаджинский А. М. Логистика : учебн. для вузов. Изд. 11. Москва : Дашков и Ко, 2004. 432 с.
- 6 Лайсонс К., Джиллингем М. Управление закупочной деятельностью и цепью поставок : пер. с англ. Изд. 6-е. Москва : ИНФРА-М, 2005. 798 с.
- 7 Гудков В. А., Миротин Л. Б., Ширяев С. А. Основы логистики : учебн. для вузов. Москва : Горячая линия-Телеком, 2004. 351с.
- 8 Сокур І. М., Сокур Л. М., Герасимчук В. В., Транспортна логістика : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 222 с.
- 9 Сумець О. М., Білоцерківський О. Б., Голофаєва І. П. Логістика: теорія, ситуації, практичні завдання. Ч. 1. Логістика як інструмент ринкової економіки : навч. посіб. Харків : Міськдрук, 2010. 212 с.
- 10 Логістика: теорія та практика: навч. посіб./ В. М. Кислий, О. А. Біловодська, О. М. Олєфіренко, О. М. Смоляник. Київ : Центр навчальної літератури, 2010. 360 с.
- 11 Кальченко А. Г. Логістика: підручник. Київ : КНЕУ, 2003. 284 с.
- 12 Негода А. В. Міжнародна логістика у схемах : навч. посіб. Київ : КНУ ім. Т. Г. Шевченка, 2019. 92 с.
- 13 Современная логистика/ Дж. Джонсон, Д. Ф. Вуд, Д. Л. Вордлоу, П. Р. Мерфи: пер. с англ. Изд 7-е. Москва : Изд. дом «Вильямс», 2002. 624 с.
- 14 Крикавський Є. Логістика підприємства : навч. посіб. Львів : ДУ «Львівська політехніка», 1996. 160 с.

Ресурси мережі Інтернет

15 Інформаційні матеріали сайту «ComputerWorld Україна» (www.computerworld.com.ua)

16 Інформаційні матеріали сайту InternetUA, журнал об Інтернеті и Уанете. (www.internetua.com)

17 Аналитическая система Project Expert Holding (www.expert-systems.com)

18 Нормативно-правова база зовнішньоекономічної діяльності (<https://khoda.gov.ua/normativno-pravova-baza-zovnishno-ekonomichno%25d1%2597-diyalnosti>)

19 Інкотермс 2020 (https://incoterms2020.com.ua/Terms__INCOTERMS__2020.html)

20 Інформаційні матеріали сайту представництва ООН в Україні (<http://www.un.kiev.ua/ua/undp/areas/project.php?id=31>)

21 Практичні завдання з логістики (<http://um.co.ua/7/7-3/7-35868.html>)

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни

*«ЛОГІСТИКА В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ
ДІЯЛЬНОСТІ»*

Відповідальний за випуск Громова О. В.

Редактор Буранова Н. В.

Підписано до друку 19.06.20 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 1,0. Тираж 5. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейербаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.